

**Verslag van het ingevolge artikel 5, sub d, sub 2 Archiefbesluit 1995, gevoerde driehoeksoverleg tussen de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Radboud Universiteit Nijmegen, de Technische Universiteit Delft, de Technische Universiteit Eindhoven, de Universiteit van Amsterdam, de Universiteit Leiden, de Rijksuniversiteit Groningen, de Universiteit Maastricht, de Universiteit van Tilburg, de Universiteit Twente, de Universiteit Utrecht, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Wageningen Universiteit en de Rijksarchiefdienst met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, van archiefbescheiden voor de universiteiten op het beleidsterrein wetenschappelijke onderwijs voor de periode 1945-1986.**

**drs. P.R. te Slaa/Den Haag, november  
2004**

### **Inleiding**

De voorliggende ontwerp-selectielijst is een selectielijst als bedoeld in artikel 2, lid 1 van het Archiefbesluit 1995 (Stb.1995/671). De lijst heeft de vorm van een Basisselectiedocument (BSD). Een BSD bestaat voor het grootste deel uit een lijst van handelingen. In een BSD wordt op grond van een aantal selectiecriteria aan elke handeling een waardering gegeven, die neerkomt op een selectiebeslissing met betrekking tot de bescheiden die de neerslag van de handeling vormen (B = te bewaren; V = te vernietigen).

Het BSD fungeert als nieuw selectie-instrument<sup>1</sup> voor de universiteiten op het beleidsterrein wetenschappelijke onderwijs voor de periode 1945-1986.

### **Het deelbeleidsterrein universiteiten (wetenschappelijk onderwijs) 1945-1986**

---

<sup>1</sup> In 1998 is het BSD vastgesteld voor de universiteiten voor de periode vanaf 1986. Het BSD is gewijzigd bij het besluit van 3 april 2001 (RB/OSA/2001/1311). Het BSD en wijzigingsbesluit zijn op 27 april 2001 gepubliceerd in de Staatscourant (Str. 2001, nr. 82). Bij deze publicatie is de toen vigerende 'Lijst van voor vernietiging in aanmerkende komende bescheiden in de archieven van de rijksuniversiteiten en hogescholen' in zijn geheel ingetrokken. Dit betekende dat er voor de periode voor 1986 niet langer een wettelijke grondslag bestond voor de selectie van archieven van de universiteiten. Naar aanleiding hiervan verzocht de toenmalige voorzitter van het overleg Post- en Archiefzaken Universiteiten (PAZU), de heer J. Dunk, op 3 april 2001 schriftelijk aan de Algemene Rijksarchivaris om de voornoemde vernietigingslijst opnieuw vast te stellen.

In zijn schrijven van 30 mei 2001 deelde de Algemene Rijksarchivaris mee dit om inhoudelijke en formele redenen niet wenselijk te achten. De vernietigingslijst was oorspronkelijk in 1968 vastgesteld en voldeed niet aan de wettelijke eisen die met de inwerkingtreding van de Archiefwet 1995 en de daaronder ressorterende regelgeving aan selectielijsten worden gesteld. Zo gaf de oude vernietigingslijst slechts de te vernietigen categorieën archiefbescheiden weer, terwijl een selectielijst op grond van art. 5, onder c van het Archiefbesluit ook de te bewaren categorieën dient te vermelden. Verder bood de oude vernietigingslijst geen inzicht in de (institutionele) context waarin de archiefneerslag gevormd is. Ook in nauwkeurigheid en volledigheid voldeed de oude lijst niet aan huidige vereisten.

Om opnieuw vastgesteld te worden zou de oude vernietigingslijst de wettelijk voorgeschreven procedure hiervoor (driehoeksoverleg, terinzagelegging en advisering door de Raad voor Cultuur) moeten doorlopen.

Met oog op voornoemde onvolkomenheden van deze lijst achtte de Algemene Rijksarchivaris het - ook vanuit cultuur-historisch oogpunt - niet wenselijk dat de vernietigingslijst opnieuw zou worden vastgesteld. Hij gaf daarom het advies om voor de universiteiten voor de periode 1945-1985 op basis van de methode institutioneel onderzoek een nieuwe selectielijst vast te stellen.

In zijn schriftelijk reactie aan de Algemene Rijksarchivaris van 5 april 2002 deelde de heer Dunk mede dat PAZU naar aanleiding van dit advies besloten had om voor de universiteiten een afzonderlijke BSD op te stellen voor de periode 1945-1985.

### ***Periode 1945-1961***

Na de Tweede Wereldoorlog richtte het universitaire overheidsbeleid zich op de modernisering van de Wet tot regeling van het Hooger Onderwijs 1876 (Stb. 1876, 102) en de uitbreiding van het wetenschappelijk onderwijs.

De modernisering van de Wet tot regeling van het Hooger Onderwijs, ook wel aangeduid als Hoger-onderwijswet, was nodig omdat de wetenschappelijke sector behoefte had aan afgestudeerden die de in de oorlog opgelopen achterstand in de wetenschap inhaalden en de wetenschap verder ontwikkelden. Een nieuwe Hoger-onderwijswet zou universiteiten mogelijkheden moeten bieden nieuwe studierichtingen vorm te geven en te introduceren. Daarmee zou de opleiding van op wetenschappelijke innovatie gerichte studenten gewaarborgd zijn.

Tegelijkertijd had het bedrijfsleven een grote vraag naar afgestudeerden met een korte, vakwetenschappelijke opleiding. Deze vraag kwam voort uit de ervaring die het bedrijfsleven met afgestudeerden had. De opleidingen die afgestudeerden hadden genoten, bleken veel uitgebreider dan voor de uitoefening van functies in het bedrijfsleven noodzakelijk was. Daardoor ontbrak het jonger hoger opgeleiden aan aanpassingsvermogen. De invoering van korte, vakwetenschappelijke universitaire opleidingen zou dit probleem deels moeten oplossen.

In een adviesrapport aan de toenmalige minister van Onderwijs, Rutten, besteedde de Staatscommissie tot Reorganisatie van het Hoger Onderwijs onder meer aandacht aan de hiervoor genoemde punten. De Commissie Reinink, zoals de commissie ook wel genoemd werd, was in 1946 ingesteld door minister Rutten en adviseerde de minister over de vernieuwing van het hoger onderwijs.

Het adviesrapport dat de Commissie Reinink in 1949 aan Rutten voorlegde, bevatte een enorm pakket aan maatregelen die in de nieuwe Hoger-onderwijswet moesten worden opgenomen. De belangrijkste maatregelen inzake het universitaire onderwijsaanbod waren de invoering van een korte baccalaureaatsstudie van ten hoogste drie jaar, de opname van buitenuniversitaire opleidingen in het universitaire onderwijsaanbod zoals de opleiding tot notaris, en de uitbreiding van het aantal bestaande en nieuwe studierichtingen. Daarnaast deed de commissie het voorstel de omschrijving van de doelstellingen van het wetenschappelijk onderwijs in de nieuwe Hoger-onderwijswet aan te passen.

Dit hield in dat in de nieuwe wettekst werd opgenomen dat een wetenschappelijke opleiding dienstig zou kunnen zijn voor maatschappelijke betrekkingen en dat in een dergelijke opleiding aandacht werd geschonken aan de bevordering van het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef van studenten.

Ook het advies van de commissie over de vaststelling van de studieduur van onderwijsprogramma's was van belang. Volgens de commissie dienden faculteiten van universiteiten en hogescholen wettelijk verplicht te worden gesteld de studieduur te bepalen. Deze bepalingen moesten in een reglement worden vastgelegd. Door de vaststelling van de studieduur verplicht te stellen, beoogde de Commissie Reinink een norm te stellen voor het onderwijs en de examens, zodat het ongelimiteerd uitlopen van studieprogramma's en de stagnatie van de doorstroming van studenten werd voorkomen. Daarnaast wees de commissie de bepaling van de studieduur als taak aan de faculteiten toe omdat zij van mening was dat faculteiten met meer verantwoordelijkheden ten aanzien van het bestuur van de universiteiten en hogescholen belast dienden te worden.

De problematiek van de uitdijende studieduur en de daaraan gekoppelde trage doorstroming van studenten was niet nieuw. Al in 1931 stond de lange studie in de chemie ter discussie. In de jaren '40, '50 en '60 bedroeg de gemiddelde studieduur van wetenschappelijke opleidingen in Nederland ongeveer zes jaar. In vergelijking met Amerika en Engeland waar deze opleidingen gemiddeld vier jaar in beslag namen, was dat rijkelijk veel.

In 1949 installeerde minister Rutten de Commissie voor de Hoger-onderwijswetgeving (ook wel de commissie-Van der Pot genoemd). Deze commissie had als opdracht een nieuwe wet op het hoger onderwijs te ontwerpen. De aanbevelingen van de Commissie Reinink golden daarbij als uitgangspunt. Toen Cals in 1952 Minister van Onderwijs werd, stelde hij een tweede commissie-Van der Pot in die werd belast met de herziening van de eerder door haar voorganger ingediende wetsontwerpen.

Het herziene ontwerp van wet dat de tweede Commissie-Van der Pot in 1959 presenteerde, leidde in 1960 mede tot de Wet op het wetenschappelijk onderwijs (Stb. 1960, 559). Deze wet verving in 1961 de Hoger-onderwijswet. Het herziene wetsontwerp stelde dat alle instellingen van wetenschappelijk onderwijs, te weten universiteiten en hogescholen, openbare en bijzondere instellingen, dezelfde doelstellingen hadden. Daarmee werden de onderwijsinstellingen aan elkaar gelijkgesteld. Aan de instellingen werd bovendien zelfstandigheid toegekend door de verlening van rechtspersoonlijkheid.

Voor de openbare universiteiten bracht deze gelijkstelling een belangrijke positieverandering met zich mee. Waar de openbare universiteiten voorheen onderdeel uitmaakten van het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, veranderden de instellingen in 1961, het jaar waarin de Wet op het wetenschappelijk onderwijs van kracht werd, in zelfstandige overheidsorganen. Vanaf dat moment konden openbare universiteiten zelf regels opstellen voor hun personeel en hun financieel beheer.

Het herziene ontwerp van wet voorzag voorts in een subsidieregeling die zowel van toepassing was op de openbare als de bijzondere universiteiten. Ook de Universiteit van Amsterdam werd voortaan door het Rijk bekostigd.

De tweede Commissie-Van der Pot gaf in het ontwerp van de wet op het wetenschappelijk onderwijs invulling aan enkele aanbevelingen voor de vernieuwing van het hoger onderwijs die de Commissie Reinink in 1949 had geformuleerd. Zo bevatte het wetsontwerp bepalingen die universiteiten en hogescholen mogelijkheden boden nieuwe studierichtingen in te stellen die nog niet in het Academisch Statuut waren opgenomen.

Het Academisch Statuut was een algemene maatregel van bestuur waarin werd bepaald welke studierichtingen universiteiten en hogescholen omvatten en waarin onder andere de inrichting en de omvang van examens en promoties aan universiteiten en hogescholen werd vastgelegd. Besluiten van een universiteit of een hogeschool tot instelling van andere dan in het Academisch Statuut geregelde studierichtingen die naar het oordeel van deze onderwijsinstellingen niet in aanmerking kwamen voor regeling in het statuut, moesten worden goedgekeurd door de Minister van Onderwijs.

Een ander van de Commissie Reinink afkomstig advies dat de tweede Commissie-Van der Pot in haar wetsontwerp overnam, was de mogelijkheid voor universiteiten en hogescholen naast de bestaande examens baccalaureaatsexamens af te nemen. Studenten die het

baccalaureaatsexamen met goed gevolg aflegden, konden daarna alsnog doorstromen naar het al bestaande doctoraal examen.

Tot slot bleek uit het ontwerp van de wet dat de verschillende bestuurslagen vanwege de aan de universiteiten toegekende rechtspersoonlijkheid meer bestuurlijke verantwoordelijkheid kregen. Zo werden aan het college van curatoren en de senaat, de belangrijkste universitaire actoren in de periode 1945-1970, specifieke bestuurlijke taken toebedeeld. Voerde het college van curatoren onder de Hoger-onderwijswet slechts het beleid van de minister uit, nu zou het zelf verantwoordelijk zijn voor de huisvesting, het beheer van de financiën, het personeelsbeleid en de roerende en onroerende zaken. In de senaat zouden de gewone hoogleraren zorgdragen voor de behartiging van de belangen van het onderwijs en de beoefening van de wetenschap.

Bij de uitoefening van het bestuur dienden het college van curatoren en de senaat samen te werken. In dit kader werd, wanneer beide bestuursorganen deel uitmaakten van een openbare universiteit of hogeschool, het in overleg met elkaar vaststellen van het bestuursreglement opgedragen. In een bestuursreglement waren de op een openbare universiteit of hogeschool van toepassing zijnde nadere regels van het bestuur opgenomen. Middels het bestuursreglement kon ook worden bepaald welke faculteiten en of afdelingen en welke studierichtingen werden ingesteld.

Voorgesteld werd het dagelijks bestuur van de universiteit op te dragen aan een college waar een curator en de rector magnificus deel van uitmaakten. De rector magnificus was naast het college van curatoren en de senaat een van de belangrijkste universitaire actoren in de periode 1945-1970. Ook na 1971, het jaar waarin de Wet universitaire Bestuurshervorming (Stb. 1970, 601) in werking trad, bleef de rector magnificus een actor van betekenis terwijl de senaat en het college van curatoren werden opgeheven.

De taakstelling van de faculteiten, gevormd door de gewone hoogleraren, kwam in het ontwerp van de wet op het wetenschappelijk onderwijs eveneens ter sprake. De faculteiten bleven zoals voorheen verantwoordelijk voor de inhoud en de lengte van de verschillende studieprogramma's. Een nieuwe taak van de faculteiten was echter het toezicht op de naleving van een bepaling in het wetsontwerp die universiteiten de mogelijkheid gaf studenten de toegang tot examens te ontzeggen nadat zij herhaaldelijk voor hun eerste examen waren gezakt.

Minister Cals zag, in het van het universitair onderwijs uitsluiten van te langzaam studerende studenten, een mogelijkheid om de doorstroming van studenten te bevorderen. Een snellere doorstroming was broodnodig. Het aantal studerenden aan de universiteit nam steeds verder toe door de naoorlogse geboortegolf, de verbeterde economie, de versoepeling van de toelatingseisen en een in omvang toenemend studiebeurzenstelsel. Ondanks de nijpende capaciteitsproblemen in de universitaire sector die hiervan het gevolg waren, verwierp de Tweede Kamer gedurende de behandeling van het ontwerp van de wet op het wetenschappelijk onderwijs de bepaling die faculteiten de bevoegdheid gaf trage studenten de toegang tot examens te weigeren. Het parlement was van mening dat de studievrijheid door de bepaling van Cals ontoelaatbaar werd aangetast.

In de definitieve wettekst van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs die in 1961 de Hoger-onderwijswet verving, was nog wel een bepaling opgenomen die de faculteiten verplichtte een regeling betreffende de studieduur vast te stellen. De faculteiten mochten

echter zelf beslissen hoeveel de studieduur bedroeg waardoor de bepaling geen afdoend medicijn tegen de stagnerende doorstroming van studenten was. Hiermee kwam de maatregel overeen met een bepaling omtrent studieduur in de Wet tot wijziging van de Hogeronderwijswet betreffende het technisch hoger onderwijs (Stb. 1956, 310).

Deze in 1956 uitgevaardigde wijzigingswet zorgde voor de uitbreiding van het hoger onderwijsaanbod door de vestiging van een nieuwe technische hogeschool in Eindhoven mogelijk te maken. Daarnaast werden de faculteiten en de afdelingen van de technische hogescholen in de wijzigingswet voor het eerst in de onderwijskundige geschiedenis verplicht gesteld tot het vaststellen van een regeling voor de studieduur. Dit betekende een breuk met het verleden waarin geen verplichte relatie bestond tussen examens en de voorbereidende studie op deze examens.

Tot slot moet hier nog worden opgemerkt dat gedurende de periode 1945 - 1967 het wetenschappelijk agrarisch onderwijs nog bij de Wet tot regeling van het Hoger landbouwonderwijs (Stb. 1917, 700) geregeld was. Deze wet, kortweg WHLO 1917 genoemd, was al sinds 1918 van toepassing op de Rijkslandbouwhogeschool te Wageningen. In 1968 kwam de WHLO 1917 te vervallen omdat de wet in het jaar daarvoor in de Wet op het wetenschappelijk onderwijs werd opgenomen.

### ***Periode 1961-1985***

In de periode 1961 -1985 richtte het universitaire overheidsbeleid zich op de hervorming van de universitaire bestuursorganisatie en de herstructurering van het wetenschappelijk onderwijs.

De aandacht voor de universitaire bestuursstructuur kwam voort uit de bij studenten en universitair personeel bestaande behoefte aan medezeggenschap in het bestuur en de werkzaamheden van de universiteit. Het recht om mee te beslissen over de manier waarop leiding werd gegeven aan de universiteit en de wijze waarop het onderwijs vorm kreeg, paste in een maatschappij waarin hiërarchische overlegstructuren sinds de jaren '60 plaatsmaakten voor democratische overlegstructuren.

Parallel aan de democratiseringsbeweging van studenten en universitaire medewerkers liep de toenemende overheidsbemoeienis met de inrichting van het wetenschappelijk onderwijs. Hierbij ging het vooral om de maximale studieduur die de universitaire onderwijsprogramma's mochten bedragen. Daarmee werd de discussie over de lengte van de studieduur die de overheid sinds eind jaren '40 met het onderwijsveld voerde, voortgezet. De oplopende spanning tussen studenten en besturen van hogere en universitaire onderwijsinstellingen dwong de rijksoverheid echter prioriteit te geven aan de ontwikkeling van een standpunt over de noodzakelijke bestuurshervorming van universiteiten en hogescholen.

In 1969, kort na de bezetting van de Katholieke Hogeschool Tilburg en het tot de universiteit van Amsterdam behorende Maagdenhuis, dienden de Minister van Onderwijs en de Minister van Landbouw de nota *Bestuurshervorming van de universiteiten en hogescholen* in. In deze nota zetten de bewindslieden hun gedachten uiteen over het beleid inzake het universitaire bestuur. Beide ministers stelden de opbouw van een geheel nieuwe organisatie voor: een stelsel van representatieve democratie waaraan alle organen van de universitaire gemeenschap deel konden nemen.

Het in de nota beschreven voorstel droeg een volstrekt ander karakter dan het voorstel dat de Commissie Maris een jaar eerder op tafel legde. Dit voorstel richtte zich voornamelijk op de verbetering van de doelmatigheid van het bestuur en het beheer terwijl de hiërarchische bestuursorganisatie van de onderwijsinstellingen in tact bleef. De Commissie Maris was in 1965 geïnstalleerd door de Academische Raad. Deze in 1960 ingestelde raad, waarin vertegenwoordigers van de universiteiten en hogescholen zitting hadden, fungeerde als spreekbuis van de onderwijsinstellingen en gaf advies aan de Kroon, de Minister van Onderwijs en de Minister van Landbouw.

De nota *Bestuurshervorming van de universiteiten en hogescholen* leidde in 1970 mede tot de Wet universitaire Bestuurshervorming (Stb. 1970, 601). In deze wet, hierna WUB genoemd, was vastgelegd dat alle geledingen van de universitaire gemeenschap een aandeel in de beleidsbepaling leverden.

Er waren drie universitaire geledingen: de wetenschappelijke medewerkers, de studenten en het niet-wetenschappelijk personeel waaronder administratief personeel. De groepen bezaten stemrecht waardoor zij meebepaalden wie zitting had in de universiteitsraad (het hoogste orgaan van de universiteit) en de faculteitsraad (het universitaire middenniveau dat de onderwijs- en wetenschapsbeoefening organiseerde). Van groot belang was dat ook studenten en niet-wetenschappelijk personeel deel uitmaakten van de raden en op deze wijze de universitaire beleidsvorming beïnvloedden.

Taken die het college van curatoren en de senaat voorheen uitvoerden zoals het vaststellen van het bestuursreglement, de zorg voor de huisvesting en het beheer van de financiën, werden met de komst van de WUB aan de universiteitsraad en het college van bestuur toebedeeld. Het college van bestuur vormde samen met de universiteitsraad en het college van decanen de nieuwe bestuursstructuur van de universiteit. Waar vóór 1971 een onder meer uit een curator en de rector magnificus bestaand college verantwoordelijk was voor het dagelijks bestuur van de universiteit, droeg nu het college van bestuur deze verantwoordelijkheid. Het college van decanen bestond uit voorzitters van de faculteitsbesturen. De rector magnificus werd met het voorzitterschap van dit college belast. Het college van decanen diende onder andere te worden gehoord bij het vaststellen van richtlijnen voor de organisatie van het onderwijs en de wetenschapsbeoefening.

Met de invoering van de nieuwe bestuursstructuur werden het college van curatoren en de senaat opgeheven. De 'traditionele' functie van rector magnificus bleef echter wel bestaan. Dit betekende dat de WUB de meeste in de Wet op het wetenschappelijk onderwijs beschreven bestuursorganen buiten werking stelde. Toch bleef de Wet op het wetenschappelijk onderwijs van kracht. Hiervoor werd gekozen omdat de WUB als tijdelijke regeling bedoeld was. Op termijn zou de nieuwe universitaire organisatiestructuur in de Wet op het wetenschappelijk onderwijs worden opgenomen. Dit gebeurde in 1986 toen de WUB werd opgenomen in de nieuwe Wet op het wetenschappelijk onderwijs (Stb. 1986, 414). De op de universiteiten van toepassing zijnde handelingen die uit de nieuwe Wet op het wetenschappelijk onderwijs voortvloeiden, zijn beschreven in Pivot-rapport nr. 60, *Een Academische Zaak, Deel I* (Den Haag, 1999).

Hoewel de overheid investeerde in de ontwikkeling van beleid ten aanzien van de universitaire bestuurshervorming, bleef zij zich ook bezighouden met de studieduur. De universitaire wereld bleek eind jaren '60 en in de jaren '70 echter niet rijp voor studieduurbepaling. Veel universiteiten gingen bij de inrichting van het onderwijs uit van het

overdrachtsmodel. Dit model beschreef de functie van het universitaire onderwijs als het tot een hoge graad van deskundigheid opleiden van studenten. Daarbij werd verwezen naar wetenschappelijke ontwikkelingen en de vraag naar wetenschappelijk geschoolden. De aanhangers van het overdrachtsmodel vonden dat de leerstof die studenten moesten verwerken om deskundig te worden op een vakgebied de cursus- en inschrijvingsduur bepaalde. Daarom kon de studieduur niet zomaar voor alle studies worden ingekort.

Vanwege de afwerende houding die de universiteiten tegenover studieduurbeperking innamen, is het niet verwonderlijk dat de eerstvolgende belangrijke wijziging van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs in de jaren '70 niet de studieduur betrof. In de Wet houdende wijziging van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs i.v.m. een algemene herziening van de bekostigingsregeling voor openbare en bijzondere instellingen van wetenschappelijk onderwijs (Stb. 1970, 494) werd in 1970 de bekostiging van openbare en bijzondere universiteiten gelijkgesteld. Beide categorieën universiteiten werden vanaf dat moment voor honderd procent bekostigd door de rijksoverheid.

Met de invoering van de Machtigingswet inschrijving studenten werd in 1972 geprobeerd een oplossing te bieden voor het gebrek aan onderwijscapaciteit. Universiteiten met capaciteitsproblemen konden op grond van deze wet de inschrijving van studenten beperken. De machtigingswet besteedde echter geen aandacht aan de kern van de problematiek: de lange studieduur en de daarmee samenhangende langzame doorstroming van studenten.

Pas in 1975 stond met de parlementaire behandeling van het Wetsontwerp herstructurering wetenschappelijk onderwijs de studieduurverkorting weer op de politieke agenda. In het wetsontwerp werd voorgesteld de cursusduur in tijd te beperken. Daartoe zouden in de wettelijke structuur een propedeutisch en een doctoraal examen worden opgenomen waarvan de cursusduur gezamenlijk vier jaar bedroeg. Niet alleen de faculteit, maar ook de studenten beoordeelden gedurende de propedeuse of de gekozen studie geschikt was. Zodoende had het propedeutisch examen een extra selectieve functie omdat studenten tijdens de één jaar durende propedeuse alsnog voor een andere studie konden kiezen. Dit zou de doorstroming van studenten bevorderen.

Het doctoraal examen nam in het Wetsontwerp herstructurering wetenschappelijk onderwijs drie jaar in beslag. Met dit examen werd de meer specifieke vakkennis die de student na de propedeutische fase had opgedaan, getoetst. De inschrijvingsduur voor de propedeutische en de doctorale fase bedroeg telkens een jaar meer dan de cursusduur voor die fasen. Hoewel het parlement eind 1975 instemde met de Wet herstructurering wetenschappelijk onderwijs (Stb. 1975, 656) en de wet in het Staatsblad werd gepubliceerd, is de wet nooit ingevoerd.

Desondanks beïnvloedde de Wet herstructurering wetenschappelijk onderwijs het handelen van de universiteiten. Dat kwam door een bepaling in de wet op basis waarvan universiteiten aanvragen indienden voor de vaststelling van een aan een studieprogramma verbonden cursusduur van langer dan vier jaar. Er werden honderden aanvragen opgestuurd naar het Ministerie van Onderwijs. Een apart departementaal toetsingsbureau beoordeelde vervolgens de met de aanvragen meegestuurde voorstellen voor onderwijsprogramma's waarvan de studieduur wegens onderwijskundige bezwaren meer dan vier jaar zou moeten bedragen.

Uit de gigantische hoeveelheid aanvragen voor verlenging van de studieduur bleek dat er ten gevolge van de Wet herstructurering wetenschappelijk onderwijs slechts enkele studierichtingen zouden ontstaan die vier jaar in beslag namen. Dit ging tegen alle

verwachtingen van Van Kemenade in. Van Kemenade, in 1973 aangetreden als minister van Onderwijs en Wetenschappen, schatte in dat slechts twintig procent van de programmavoorstellen boven de vierjarige cursusduur zouden uitkomen. Die verkeerde inschatting leidde onder meer tot het afstel van de invoering van de Wet herstructurering wetenschappelijk onderwijs.

Na de mislukte invoering van de Wet herstructurering wetenschappelijk onderwijs duurde het tot 1982 voordat de Wet twee-fasenstructuur (Stb. 1981, 137) werd ingevoerd. Deze wet legde vast dat wetenschappelijke onderwijsprogramma's twee fasen bevatten. Daarbij werd de eerste fase afgesloten met een doctoraal examen. De tweede fase bood studenten de mogelijkheid een postdoctorale opleiding te volgen. In de periode tot 1982 traden nog twee regelingen in werking die van belang waren voor het handelen van de universiteiten.

De eerste regeling waar het hierbij om gaat is de Regeling postacademisch onderwijs (Stb. 1977, 525). Met het van kracht worden van deze regeling behoorde de verzorging van het postacademische onderwijs sinds 1977 tot het takenpakket van de universiteiten. De regeling voorzag daarmee in de vraag van het bedrijfsleven naar postacademische opleidingen. In 1979 werd de Wet wederzijdse doorstroming hoger onderwijs (Stb. 1979, 301) uitgevaardigd. Deze wet beïnvloedde de inschrijvingsprocedures van universiteiten doordat de wet bepaalde op welke manier HBO-studenten konden doorstromen naar het wetenschappelijk onderwijs.

Zoals hiervoor duidelijk werd, vond de invoering van de Wet twee-fasenstructuur in 1982 plaats. De wet was gebaseerd op de Wet herstructurering wetenschappelijk onderwijs en vormde tegelijkertijd een wijzigingswet op de Wet op het wetenschappelijk onderwijs en de WUB. De laatstgenoemde twee wetten bleven overigens wel bestaan.

Sinds de invoering van de Wet twee-fasenstructuur bestond het universitaire studieprogramma uit twee fasen: de doctorale en de propedeutische fase. Aan de lengte van de studieduur die het doctorale onderwijsprogramma mocht bedragen, werd een maximum van vier jaar gesteld. Hetzelfde gebeurde met de inschrijvingsduur, die maximaal zes jaar mocht bedragen. Net zoals in de nooit ingevoerde Wet herstructurering wetenschappelijk onderwijs het geval was, had de propedeuse een extra selectieve functie.

In de Wet twee-fasenstructuur kwam duidelijk naar voren dat de overheid voor meer decentralisatie in de besluitvorming op het gebied van het wetenschappelijk onderwijs had gekozen. Zo kon het aantal toegangsplaatsen tot de twee-fasenopleidingen door de instellingsbesturen zelf worden bepaald waarbij de minister desgewenst kon ingrijpen. Per twee-fasenopleiding diende een toelatingscommissie te worden ingesteld. Tot slot was in de wet opgenomen dat universiteiten zelf konden uitmaken hoeveel assistent-onderzoekers zij wilden hebben.

De Wet twee-fasenstructuur werd van kracht in een periode waarin kostenbeheersing en bezuiniging hoog op de agenda stonden. In een dergelijk politiek klimaat kon een wet die voor het eerst in de onderwijskundige geschiedenis de studie- en inschrijvingsduur beperkte, sneller worden doorgevoerd. Ook de invoering van de Tijdelijke wet taakverdeling wetenschappelijk onderwijs (Stb. 1984, 255) werd in dit kader bespoedigd. Deze wet diende vanaf 1984 om de operatie Taakverdeling en Concentratie (TVC) goed te laten verlopen. De TVC was gericht op het bewerkstelligen van drastische bezuinigingen in de wetenschappelijke onderwijssector door onder meer de samenwerking tussen disciplines te bevorderen en onderzoeksactiviteiten te bundelen.



Gedurende de periode 1962-1986 werden tot slot een aantal wetten uitgevaardigd die betrekking hadden op specifieke universiteiten. Zo kreeg de Rijksuniversiteit Rotterdam met de Wet Rijksuniversiteit Rotterdam (Stb. 1973, 8) een iets van de WUB afwijkende bestuursvorm. Twee jaar later werd met de invoering van de Wet Rijksuniversiteit Limburg (Stb. 1975, 717) de eerste universiteit met twee faculteiten geopend. Hiermee was de onderwijsinstelling een uitzondering op de tot 1986 geldende regel die inhield dat universiteiten uit meer dan drie faculteiten bestonden.

**In ons land bestaan de volgende door de overheid wettelijk erkende en gefinancierde universiteiten:**

- Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Katholieke Universiteit Tilburg;
- Radboud Universiteit Nijmegen;
- Technische Universiteit Delft;
- Technische Universiteit Eindhoven;
- Universiteit van Amsterdam;
- Universiteit Leiden;
- Rijksuniversiteit Groningen;
- Universiteit Maastricht;
- Universiteit Twente;
- Universiteit Utrecht;
- Vrije Universiteit te Amsterdam;
- Wageningen Universiteit.

De volgende van de bovengenoemde universitaire onderwijsinstellingen zijn bijzondere universiteiten:

- Vrije Universiteit, uitgaande van de Vereniging voor christelijk wetenschappelijk onderwijs;
- Radboud Universiteit Nijmegen, uitgaande van de Stichting Katholieke Universiteit Nijmegen;
- Universiteit Brabant, uitgaande van de Stichting Katholieke Universiteit Brabant.

**Bij de universiteiten zijn de volgende actoren actief (geweest) op het deelbeleidsterrein wetenschappelijk onderwijs in de periode 1945-1986:**

- Bibliotheekcommissie/bibliotheekdirectie;
- Centraal stembureau;
- College van beroep;
- College van beroep voor de examens;
- College van geschillen;
- College van bestuur;
- College van curatoren;
- College van decanen;
- College van herstel;
- College van rector en assessoren;
- Commissie ter behandeling van een beroep inzake een examen;

- Commissie ter voorbereiding van het aanbevelingsadvies voor de benoeming van hoogleraren en lectoren;
- Examencommissie;
- Faculteit;
- Faculteitsbestuur;
- Faculteitsraad;
- Rector magnificus;
- Overlegorgaan personeelszaken;
- Senaat;
- Studentendecaan;
- Subfaculteitsbestuur;
- Subfaculteitsraad;
- Universiteitsraad (hieronder valt eveneens de Voorlopige universiteitsraad van de RUR);
- Vergadering van de afdeling;
- Vakgroepsbestuur;
- Vaste commissie voor de examens;
- Vaste commissie voor het onderwijs;
- Vaste commissie voor de tucht;
- Vaste commissie voor de wetenschapsbeoefening;
- Werkgroepbestuur.

**De volgende actoren zijn slechts bij één academische universiteit actief (geweest):**

- Algemeen bestuur van de Medische faculteit te Rotterdam;
- Algemene vergadering van de vereniging;
- Bestuur van de Rijkslandbouwhogeschool te Wageningen;
- Capaciteitsgroepsbestuur van de Rijksuniversiteit Limburg;
- Commissie van toezicht op het geldelijk beheer van de Vrije Universiteit;
- Curatorium van Katholieke Hogeschool te Tilburg;
- Faculteit van de Medische faculteit te Rotterdam (hieronder valt eveneens de Voorzitter van deze faculteit);
- Gewone jaarvergadering van de Vrije Universiteit;
- Financiële commissie van de Vrije Universiteit;
- Onderwijscommissie van de Katholieke Universiteit Nijmegen;
- Onderzoekscommissie van de Katholieke Universiteit Nijmegen;
- Projectgroep van de Rijksuniversiteit Limburg;
- Raad van beheer van de Radboud Universiteit Nijmegen;
- Raad van bestuur van de Radboud Universiteit Nijmegen;
- Raad voor de Studentenaangelegenheden van de Vrije Universiteit;
- Secretaris van de Katholieke Hogeschool te Tilburg;
- Secretaris van de Medische faculteit te Rotterdam;
- Secretaris van het college van bestuur van de Rijksuniversiteit Limburg;
- Stichtingsbestuur van de Katholieke Hogeschool te Tilburg (hieronder valt eveneens het Dagelijks bestuur van deze universiteit);
- Stichtingsbestuur van de Radboud Universiteit Nijmegen;
- Verenigingsbestuur van de Vrije Universiteit.

## **Reikwijdte van dit BSD**

Het BSD wordt ter vaststelling aangeboden voor alle actoren die ressorteren onder het zorgdragerschap van de openbare en bijzondere universiteiten.

De openbare universiteiten zijn publiekrechtelijke ZBO's. Zij vallen volledig onder de werking van de Archiefwet. De bijzondere universiteiten zijn privaatrechtelijke ZBO's. Zij vallen slechts onder de Archiefwet in zoverre zij bekleed zijn met 'openbaar gezag'. De kern van het begrip 'openbaar gezag' is dat men eenzijdig wijzigingen kan aanbrengen in de rechtspositie van natuurlijke personen of rechtspersonen.

De onderhavige selectielijst geldt echter voor zowel de openbare universiteiten als de bijzondere universiteiten. Ondanks het feit dat de bijzondere universiteiten niet geheel onder het regime van de Archiefwet vallen, willen zij (overeenkomstig het reeds bestaande gebruik) het BSD hanteren als selectie-instrument voor hun archieven. Om deze redenen hebben zij te kennen gegeven zich te willen conformeren aan de verplichtingen van het vaststellingstraject van het selectiedocument.

De vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris spreekt zijn waardering uit voor deze handelwijze van de bijzondere universiteiten.

## **Totstandkoming BSD**

Het BSD is gebaseerd op het institutioneel onderzoek naar de universiteiten op het beleidsterrein wetenschappelijk onderwijs voor de periode 1945-1986. Het onderzoek is verricht in de periode april-juli 2002 door drs. S. van Kaam en drs. E. Verheijen.

Het onderzoek resulteerde in het RIO met de titel *Een Academische Zaak deel IV. Een institutioneel onderzoek naar de universiteiten op het beleidsterrein wetenschappelijk onderwijs in de periode 1945-1986.*

Het rapport beschrijft de handelingen van de actoren die vallen onder het zorgdragerschap van de openbare en bijzondere universiteiten.

De totstandkoming van het RIO is destijds intensief begeleid door een hiertoe ingestelde projectgroep (zie pag. 13).

Op basis van het RIO kwam in december 2002 een eerste versie van het concept-BSD tot stand. Onder begeleiding van de projectgroep is in maart 2003 een definitieve versie van het concept-BSD opgesteld. Dit BSD is ter beoordeling aan de materiedeskundige, de archiefdeskundigen en de beleidsdeskundigen voorgelegd.

## **Driehoeksoverleg**

Het driehoeksoverleg is opgestart in mei 2003 en definitief afgesloten in november 2004.

Hieronder volgt eerst een opsomming van de deelnemers aan het driehoeksoverleg waarna de gevolgde toetsingsprocedure kort wordt uiteengezet.

## **Aan het driehoeksoverleg is door de volgende personen deelgenomen:**

Als beleidsdeskundigen:

- mevrouw mr. S.W.M. van Horzen-Cageling, Hoofd juridische zaken van TU Delft en voorzitter van het Juristenoverleg van de universiteiten;
- de heer mr. P. Klijnhout, Hoofd juridische zaken van de bestuursdienst van de Universiteit Utrecht;
- mevrouw mr. C. de Vos, Juridische Zaken Universiteit Utrecht.

Als deskundigen archiefbeheer:

- mevrouw C.C. van den Bent, stafmedewerkster Archiefzaken Universiteit Leiden en voorzitter van de Werkgroep Selectielijst van het overleg Post- en Archiefzaken Universiteiten (PAZU) en lid van de werkgroep Semi-Statistische Archieven (SSA);
- de heer W. Broekhuis, Hoofd DIV, Team Documentaire Informatievoorziening van het Erasmus MC universitair medisch centrum Rotterdam en lid van de Werkgroep Selectielijst van het PAZU;<sup>2</sup>
- mevrouw J.P.M. Coelen-Megens, coördinator Selectie en Vernietiging van de Technische Universiteit Eindhoven, lid van de Werkgroep Selectielijst en secretaris van de werkgroep SSA;
- de heer J. Dunk, voorzitter van het PAZU (tot 1 juni 2003), Hoofd Post- en Archiefzaken Erasmus Universiteit Rotterdam;
- mevrouw drs. E.G.A. Focke-Bakker, projectadviseur Archiefproject van Universiteitsdienst, de Technische Universiteit Delft en lid van de werkgroep SSA;
- de heer J. Franssen, Beheerder Centrale Archiefruimte van de Universiteit Maastricht en lid werkgroep SSA;
- de heer R. M. Geluk, Hoofd registraturen van de Erasmus Universiteit Rotterdam, secretaris van het PAZU en lid van de Werkgroep Selectielijst;
- de heer W. den Hollander, Post- en Archiefzaken, Beheerder semi-statisch archief Erasmus Universiteit Rotterdam en lid werkgroep SSA;
- de heer M. Jansen, Post- en Archiefzaken, medewerker van de Erasmus Universiteit Rotterdam en lid van de Werkgroep Selectielijst;
- de heer R.H.M. van Kinschot, beheerder oud-archief van de Vrije Universiteit en lid van de Werkgroep Selectielijst van het PAZU;
- de heer G. Kleinsman, Afdeling Archief en Registratie van de Universiteit Twente en voorzitter werkgroep SSA;
- de heer A. Lecocq, medewerker Archief van de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen en lid werkgroep SSA;
- de heer C.T.M. Lucassen, hoofd Archief Services bij de eenheid Bestuurszaken van de Radboud Universiteit Nijmegen en lid PAZU;

---

<sup>2</sup> De heer Broekhuis is eveneens secretaris van het Periodiek Overleg Documentaire Informatievoorziening Universitaire Medische centra PODIUM en voorzitter van de Volggroep RIO en BSD Academische Ziekenhuizen. Hij is in het verleden voorzitter geweest van de Werkgroep Selectielijst van het PAZU en als zodanig nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van het BSD Universiteiten 1986-1998. Als voorzitter van het PODIUM was de heer Broekhuis eveneens nauw betrokken bij de totstandkoming van het BSD Academische Ziekenhuizen 1985-2000.

- de heer J. Muijtjens, Plaatsvervangend hoofd Archief, Documentatie en Postzaken van de Universiteit Maastricht en lid Werkgroep Selectielijst;
- de heer S.C. Osinski, Hoofd Documentatie en Archief Technische Universiteit Eindhoven en voorzitter PAZU (sinds 1 juni 2003);
- mevrouw K.D.J.M. Schils, Radboud Universiteit Nijmegen en lid van de Werkgroep Selectielijst;
- de heer G.W. Sevenhuijsen, Coördinator semi-statische archieven, Afdeling Documentaire Informatievoorziening Universiteit van Amsterdam, lid van de Werkgroep Selectielijst en lid werkgroep SSA;
- de heer L. Woudstra, personeelsarchief van Technische Universiteit Delft;
- de heer M.H. Tromp, beheerder Centrale Archiefbewaarplaats, Afdeling Archief en Registratie van de Universiteit Utrecht, secretaris van de Werkgroep Selectielijst van het PAZU en lid werkgroep SSA;
- de heer M. van Tuijl, personeelsarchief van Technische Universiteit Delft en lid werkgroep SSA;
- de heer G.J. Huizinga, medewerker depotarchieven van de afdeling Documentaire Informatievoorziening van de Rijksuniversiteit Groningen, lid van de Werkgroep Selectielijst.

Als vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris:

- de heer drs. P.R. te Slaa, medewerker Selectie van het Nationaal Archief.

Voorts trad de heer prof. dr. W.T.M. Frijhoff tijdens het driehoeksoverleg op als materiedeskundige.

**Tijdens het driehoeksoverleg is de volgende procedure gevolgd:**

In maart 2002 gaf de heer Dunk, namens het PAZU aan een particulier bureau de opdracht om een BSD en het bijbehorende RIO op te stellen voor universiteiten voor de periode 1945-1986. Met oog op de kwaliteit en praktische bruikbaarheid van de documenten achtte het PAZU het van groot belang dat er hierbij sprake zou zijn van een intensieve begeleiding vanuit de universiteiten. Om deze reden is in maart 2003 door de heer Dunk de Projectgroep IO/BSD Universiteiten 1945-1986 ingesteld. De heer Dunk nam zelf het voorzitterschap van de projectgroep op zich.

De volgende personen van uit de Werkgroep Selectielijst van het PAZU traden toe tot deze projectgroep:

- mevrouw C.C. van den Bent;
- de heer W. Broekhuis
- de heer M. Jansen;
- de heer M.H. Tromp.

Op verzoek van de heer Dunk nam de heer drs. P.R. te Slaa namens het Nationaal Archief zitting in de projectgroep.

De intensieve begeleiding van de projectgroep bij het opstellen van het RIO en concept-BSD had als gevolg dat de totstandgekomen handelingen en bijbehorende waarderingen reeds

uitvoerig besproken en getoetst waren voorafgaande aan het eigenlijke driehoeksoverleg. Hierdoor konden de discussies zich tijdens het driehoeksoverleg in hoofdzaak beperken tot de voorgestelde waarderingen in de concept-selectielijst.

In juli 2002 hebben de leden van de projectgroep ieder afzonderlijk schriftelijk hun bevindingen doorgegeven over het concept-RIO dat inmiddels was opgesteld. De beide onderzoekers hebben daarop schriftelijk gereageerd in augustus.

Op 27 september 2002 is de projectgroep bijeengekomen om het concept-RIO te bespreken, alsmede de verschillende opmerkingen van de leden van projectgroep en de reacties van de onderzoekers daarop. Tijdens dit overleg is door de projectgroep een lijst opgesteld met daarin een groot aantal wijzigingen en aanvullingen die in het RIO dienden te worden opgenomen.

In de maanden oktober-december 2002 zijn de voornoemde wijzigingen en aanvullingen verwerkt in het RIO. Hierover zijn de leden van de projectgroep op verschillende momenten schriftelijk geraadpleegd. Op basis van het gewijzigde RIO is in december door de onderzoekers de eerste versie van het concept-BSD opgesteld.

Op 29 januari 2003 kwam de projectgroep bijeen om het opgestelde concept-BSD en de hierop binnengekomen reacties te bespreken. Omdat de projectgroep reeds in een eerder stadium uitvoerig de in het bijbehorende RIO geformuleerde handelingen had besproken, beperkte de discussie zich nu in hoofdzaak tot de voorgestelde waarderingen. In een groot aantal gevallen besloot de projectgroep omwille het cultureel-historisch belang van de voorgestelde waarderingen af te wijken. Het betrof hier voornamelijk de wijziging van vernietigingsvoorstellen naar een B-waardering en het toevoegen van ontbrekende V-termijnen (zie pag. 19).

In de periode februari-maart 2003 is het concept-BSD aangepast naar aanleiding van de aanwijzingen van de projectgroep. Het aangepaste RIO en concept-BSD zijn op 1 april geaccordeerd door de projectgroep IO/BSD Universiteiten 1945-1986.

Na overleg met de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris heeft mevrouw Van den Bent in april 2003 de heer Frijhoff gevraagd om als materiedeskundige op te treden in het driehoeksoverleg. De heer Frijhoff is voorzitter van de werkgroep universiteitsgeschiedenis en nam eerder deel aan de driehoeksoverleggen voor het BSD Universiteiten vanaf 1986 en het BSD Academische Ziekenhuizen. Nadat de heer Frijhoff had toegestemd om nu opnieuw als materiedeskundige op te treden, heeft mevrouw Van den Bent hem het RIO en concept-BSD doen toekomen.

Op 12 augustus 2004 gaf de materiedeskundige in een uitvoerig schrijven zijn commentaar op het voorgelegde BSD. De heer Frijhoff deelde mede globaal met de gemaakte keuze in te kunnen stemmen, zij het met als voornaamste uitzondering handeling nr. 58.

In het kader van het driehoeksoverleg zijn het RIO en concept-BSD op 24 juni 2003 eveneens verspreid onder de leden van de Werkgroep Selectielijst van het PAZU die geen deel uitmaakten van de projectgroep en verschillende leden van het SSA-overleg. De namen van deze werkgroepsleden zijn opgenomen in de lijst van geraadpleegde archiefdeskundigen (zie pagina 12 en 13). Alle leden reageerden binnen de gestelde termijn (voor 16 augustus 2003).

De secretaris van de Werkgroep Selectielijst heeft het RIO en BSD in juni 2003 doen toekomen aan het Hoofd juridische zaken van de bestuurdienst van de Universiteit van Utrecht, de heer Kleinhout, met de vraag om de selectielijst te bespreken in het juristen overleg van de universiteiten. Op diens verzoek heeft de voorzitter van dit overleg, mevrouw Horzen-Cageling, in augustus 2003 hiertoe de documenten verspreid onder leden van het juristenoverleg met het verzoek om voor 1 december te reageren.

Op de binnengekomen reacties van de materiedeskundige en de leden van de Werkgroep Selectielijst van het PAZU, het SSA-overleg en het Juristen overleg wordt nader ingegaan op pag. 18-24 van dit verslag.

Namens het Juristenoverleg heeft mevrouw De Vos op 24 november 2003 aan de secretaris van de Werkgroep Selectielijst schriftelijk medegedeeld dat ten aanzien van het voorgelegde BSD geen bezwaren bestaan.

Op 16 januari 2004 is de projectgroep bijeengekomen om alle reacties op het concept-BSD te behandelen. Hierbij is vooral de gedetailleerde reactie van de materiedeskundige op de concept-selectielijst uitvoerig besproken (zie pag. 19 e.v.). In zijn brief had de heer Frijhoff in zeer sterke bewoordingen gepleit voor een B-waardering van handeling 58 (Het inschrijven van studenten). Overeenkomstig de voorschriften in de oude vernietigingslijsten is het merendeel van de betreffende archieven reeds vernietigd. Niettemin besloten de leden om een steekproef uit te voeren onder de resterende neerslag van handeling 58 bij de Universiteit van Leiden en de Erasmus Universiteit.

Zowel de leden van de projectgroep als de materiedeskundige ontvingen begin februari 2004 kopieën van de inschrijvingen die deze steekproef had opgeleverd. Een ieder werd daarbij verzocht om zijn bevindingen kenbaar te maken.

Mede namens de werkgroep Universiteitsgeschiedenis schreef de materiedeskundige op 16 februari 2004 aan de secretaris van de Werkgroep Selectielijst een bewogen brief (met een afschrift aan het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis). Hij toonde zich hierin buitengewoon verontwaardigd dat zijn voorstel om de neerslag van handeling 58 ter bewaring te bestemmen niet was overgenomen.

Op 19 februari 2004 heeft de materiedeskundige hierover ook per e-mail zijn beklag gedaan bij de Algemene Rijksarchivaris.

Op verzoek van de materiedeskundige bracht de directeur van het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (ING), de heer dr. D. Haks, op 23 februari 2004 diens klacht namens het ING onder de aandacht van de Algemene Rijksarchivaris.

Naar aanleiding van de door de materiedeskundige geuite klachten is er in de maanden februari-maart 2004 contact geweest tussen de verschillende leden van de projectgroep ten einde bij de waardering van handeling 58 zowel het bedrijfsvoerings- als historisch belang zo goed mogelijk te behartigen.

Op 20 april is door de projectgroep besloten om aan de voornoemde handeling een vernietigingstermijn van 100 jaar toe te kennen. De motivering van dit besluit wordt toegelicht op pag. 19-21).

In de maand mei 2004 heeft de secretaris van de Werkgroep Selectielijst van de PAZU de laatste wijzigingen in het RIO en BSD aangebracht. Op 20 mei is de definitieve versie van beide documenten ter controle onder de leden van de projectgroep verspreid.

Tijdens het opstellen van het verslag constateerde de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris dat hij de door de PAZU verstrekte mandatering nog niet had ontvangen. Op 17 september 2004 heeft de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris mevrouw Van den Bent hierover aangeschreven. Hij verzocht haar om hem de mandatering van het PAZU te doen toekomen.<sup>3</sup> De vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris heeft de gevraagde mandatering in oktober 2004 ontvangen.

Het verslag driehoeksoverleg is door de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris opgesteld in de maanden augustus-oktober 2004. Het verslag is in november ter beoordeling aan de deelnemers van het driehoeksoverleg en het PAZU voorgelegd.

De leden van de Projectgroep RIO/BSD Universiteiten 1945-1986 en Werkgroep Selectielijst van het PAZU, alsmede de geraadpleegde beleidsdeskundigen hebben ieder afzonderlijk hun instemming betuigd met de inhoud van het verslag.

Op zijn vergadering van 5 november 2004 heeft het PAZU formeel ingestemd met het verslag driehoeksoverleg en de daarin verantwoorde voorstellen ten aanzien van de ontwerp-selectielijst.

De heer Frijhoff heeft op 17 november 2004 schriftelijk gereageerd op het verslag driehoeksoverleg. Hij deelde hierin mede dat hij kon instemmen met alle voorgestelde waarderingsvoorstellen met uitzondering van handeling 56. Namens de leden van de Werkgroep Universiteitsgeschiedenis pleitte hij in zijn schriftelijk reactie nogmaals voor een herziening van het waarderingsvoorstel van handeling 58 (zie pag. 22).

### **Belangen ex art. 2, sub c en d van het Archiefbesluit 1995**

Tijdens het opstellen van het BSD en in het driehoeksoverleg is rekening gehouden met de in art. 2, sub c van het Archiefbesluit genoemde waarde van archiefbescheiden als bestanddeel van het culturele erfgoed en het onder sub d van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- en of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek.

Als uitgangspunt van het overleg gold de door de rijksarchiefdienst gehanteerde selectiedoelstelling, die inhoudt dat de belangrijkste bronnen van de Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. Met het te bewaren materiaal moet het mogelijk zijn om een reconstructie te maken van de hoofdlijnen van het handelen van de rijksoverheid ten opzichte van haar omgeving, maar ook van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen, voor zo ver deze zijn te reconstrueren uit overheidsarchieven.

Om de algemene selectiedoelstellingen te realiseren worden door Rijksarchiefdienst zes selectiecriteria gebruikt om tot een waardering te komen (zie volgende pagina):

---

<sup>3</sup> In de brief van de Directie Wetgeving en Juridische Zaken van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aan de Algemene Rijksarchivaris van 4 maart 2002 is de noodzaak benadrukt van een duidelijke mandatering of instemmingsverklaring bij het indienen van gemeenschappelijke selectielijsten. Aanleiding hiervoor waren de problemen die ontstonden rond de indiening van een gemeenschappelijke selectielijst door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten waartegen door verschillende gemeenten achteraf bezwaar was aangetekend.



<b>ALGEMENE SELECTIECRITERIA</b>	
<b>Handelingen die worden gewaardeerd met een B (= bewaren)</b>	
<b><i>Algemeen selectie criterium</i></b>	<b><i>Toelichting</i></b>
<i>1. Handelingen die betrekking hebben op <b>voorbereiding en bepaling van beleid</b> op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan agendavorming, het analyseren van informatie, het formuleren van adviezen met het oog op toekomstig beleid, het ontwerpen van beleid of het plannen van dat beleid, alsmede het nemen van beslissingen over de inhoud van beleid en terugkoppeling van beleid. Dit omvat het kiezen en specificeren van de doeleinden en de instrumenten.
<i>2. Handelingen die betrekking hebben op <b>evaluatie van beleid</b> op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan het beschrijven en beoordelen van de inhoud, het proces of de effecten van beleid. Hieruit worden niet perse consequenties getrokken zoals bij terugkoppeling van beleid.
<i>3. Handelingen die betrekking hebben op <b>verantwoording</b> van beleid op hoofdlijnen aan andere actoren</i>	Hieronder valt tevens het uitbrengen van verslag over beleid op hoofdlijnen aan andere actoren of ter publicatie.
<i>4. Handelingen die betrekking hebben op <b>(her)inrichting van organisaties</b> belast met beleid op hoofdlijnen</i>	Hieronder wordt verstaan het instellen, wijzigen of opheffen van organen, organisaties of onderdelen daarvan.
<i>5. Handelingen die bepalend zijn voor de wijze waarop <b>beleidsuitvoering</b> op hoofdlijnen plaatsvindt</i>	Onder beleidsuitvoering wordt verstaan het toepassen van instrumenten om de gekozen doeleinden te bereiken.
<i>6. Handelingen die betrekking hebben op <b>beleidsuitvoering</b> op hoofdlijnen en direct zijn gerelateerd aan of direct voortvloeien uit voor het Koninkrijk der Nederlanden bijzondere tijdsomstandigheden en incidenten</i>	Bijvoorbeeld in het geval de ministeriele verantwoordelijkheid is opgeheven en/of wanneer er sprake is van oorlogstoestand, staat van beleg of toepassing van noodwetgeving.

### ***Belangen van archiefbescheiden voor de recht- en bewijszoekende burger en voor overheidsorganen***

Bij de handelingen die zijn gewaardeerd voor vernietiging op termijn, is de termijn vastgesteld met het oog op de belangen van de archiefbescheiden voor de overheidsorganen en voor de recht- en bewijszoekende burger.

De beoordeling en vaststelling van de minimale termijnen zijn gedaan door deskundigen van de universiteiten. Een uitvoerige opsomming van deze deskundigen, is opgenomen op pag. **12-13** van dit verslag. De vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris heeft zich ervan vergewist dat zij gezien hun inbreng en functie inderdaad kunnen gelden als deskundigen.

### ***Belangen van de te bewaren archiefbescheiden voor het historisch onderzoek***

In het driehoeksoverleg heeft de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris de belangen van het historisch onderzoek behartigd. Op verzoek van deze vertegenwoordiger hebben ook de overige deelnemers hun gedachten laten gaan over de vraag op welke wijze het belang van de bescheiden voor later historisch onderzoek in de selectielijst tot uiting zou moeten worden gebracht.

Ingevolge artikel 5, sub e van het Archiefbesluit, kan neerslag van bepaalde, als te vernietigen gewaardeerde handelingen betreffende personen en/of gebeurtenissen van bijzonder cultureel of maatschappelijk belang, van vernietiging worden uitgezonderd.

### **In het gevoerde driehoeksoverleg is het volgende aan de orde gesteld:**

Op 29 januari 2003 kwam de Projectgroep IO/BSD Universiteiten bijeen om het inmiddels opgestelde concept-BSD te bespreken. De leden van de projectgroep constateerden dat bij verschillende handelingen in de ontwerp-selectielijst de grondslagen, producten, en/of vernietigingstermijnen ontbraken. Op aanwijzing van de projectgroep zijn deze gegevens nadien alsnog opgenomen (zie onder).

#### **Ontbreken grondslagen en/of producten**

Bij de beoordeling van het concept-BSD constateerden de leden van de projectgroep eveneens dat bij verschillende handelingen de grondslagen en/of producten ontbraken. Het betrof de handelingen 7, 38, 67, 69, 70, 111, 113, 173, 180, 219 en 230.

De ontbrekende grondslagen en producten zijn inmiddels toegevoegd aan de betreffende handelingen.

#### **Ontbreken V-termijnen**

De projectgroep constateerde dat bij een aantal handelingen de vernietigingstermijn ontbrak. Het betrof hier de volgende handelingen waaraan inmiddels de genoemde vernietigingstermijnen zijn toegekend: 1 (V 2 jaar), 11 (V 2 jaar), 15 (V 2 jaar na beëindiging verlof), 28 (V 2 jaar), 34 (V 10 jaar), 75 (V 7 jaar), 76 (V 2 jaar na toewijzing), 98 (V 10 jaar), 108 (V 10 jaar), 205 (V 7 jaar) en 212 (V 7 jaar).

Tijdens de bijeenkomst op 29 januari 2003 zijn op initiatief van de Projectgroep IO/BSD Universiteiten een groot aantal handelingen alsnog met een B gewaardeerd. De leden van de projectgroep achten het noodzakelijk dat de neerslag van deze hieronder genoemde

handelingen voor bewaring wordt bestemd omdat hiermee een reconstructie van het naoorlogse beleid van de universiteiten mogelijk wordt gemaakt.

### **Wijziging van een V naar B 3**

Na overleg binnen de projectgroep is de waardering van de handelingen 11, 107 en 200 gewijzigd van een V naar B 3. Het betreft hier namelijk handelingen die betrekking hebben op de verantwoording van het beleid op hoofdlijnen tegenover andere actoren.

### **Wijziging van een V naar B 4**

De projectgroep besloot de waardering van de handelingen 129 en 146 te wijzigen van een V naar B 4. Het betreft hier namelijk handelingen die betrekking hebben op (her)inrichting van organisaties belast met beleid op hoofdlijnen

### **Wijziging van een V naar B 5**

In gezamenlijk overleg besloot de projectgroep de waardering van de volgende handelingen te wijzigen van een V naar B 5: 10, 11, 16, 18, 38, 39, 53, 64, 73, 79, 109, 110, 114, 119, 122, 123, 124, 134, 136, 142, 143, 146, 155, 156, 157, 161, 165, 169, 170, 171, 173, 181, 193, 194, 198, 207, 209, 211, 216, 217 en 227. Het betreft hier handelingen die bepalend zijn voor de wijze waarop beleidsuitvoering op hoofdlijnen plaatsvindt.

Met alle van de voorgestelde wijzigingen door de projectgroep hebben de overige deelnemers aan het driehoeksoverleg ingestemd.

Op 16 januari 2004 is Projectgroep IO/BSD Universiteiten 1945-1986 bijeengekomen om de binnengekomen reacties op het concept-BSD te bespreken. Hierbij is veel aandacht besteed aan de uitvoerige reactie van de materiedeskundige op een aantal voorgestelde waarderingen. Een nadere uitwerking hiervan is hieronder opgenomen.

### **Handeling 31: Het aan de Academische Raad voorleggen van het verslag van de faculteitsraad aangaande de cursusduur**

De materiedeskundige merkt op dat de betreffende verslagen voorstellen tot wijziging van de cursusduur kunnen bevatten. Hij stelt daarom voor om de waardering van deze handeling te wijzigen van V 10 jaar in B5. De materiedeskundige acht deze wijziging evenwel niet noodzakelijk wanneer de voorstellen reeds in het archief van de Academische Raad worden bewaard.

De vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris pleit hier eveneens voor de waardering B 5, ook wanneer de bedoelde voorstellen in het archief van de Academische Raad worden bewaard. Het is van historisch belang om de totstandkoming van deze voorstellen te kunnen reconstrueren. Hiervoor is het noodzakelijk dat handeling 31 met B 5 wordt gewaardeerd. De overige deelnemers aan het driehoeksoverleg stemmen in met dit voorstel. De waardering van handeling 31 is inmiddels aangepast.

### **Handeling 33: Het opstellen van een voordracht inzake het toelaten tot het geven van colleges door anderen dan de eigen medewerkers en handeling 34: Het indienen van een voordracht bij de betrokken minister inzake het toelaten tot het geven van colleges door anderen dan de eigen medewerkers**

Beide handelingen waren in het concept-BSD aanvankelijk gewaardeerd met: V 5 jaar na besluit. Naar aanleiding van dit waarderingsvoorstel merkt de materiedeskundige op dat het hier met name gaat om personen die buiten de universiteiten en/of academische ziekenhuizen werkzaam zijn. Hierbij moet worden gedacht aan wetenschappers uit de private sector (grote

ondernemingen als bijvoorbeeld Philips, Unilever of Shell met eigen laboratoria en de farmaceutische industrie), personen in overheidsdienst (bijvoorbeeld hoge ambtenaren) en kopstukken uit het bedrijfsleven met specifieke expertise in bedrijfskunde of economie.

In het belang van het historisch onderzoek naar het wetenschappelijk onderwijs en daarmee samenhangende ontwikkelingen, pleit de materiedeskundige er voor om deze gegevens te bewaren. Aansluitend stelt hij dat dit vermoedelijk de enige categorie documenten is waaruit inzicht kan worden verkregen in de toentertijd belangrijke groep privaattochters die formeel niet in dienst stonden van de overheid.

De vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris stelt zich op hetzelfde standpunt van als materiedeskundige. Hij stelt dat het hier eveneens kan gaan om personen uit de culturele sector die gastcolleges verzorgen op een universiteit.

Met instemming van de overige deelnemers van het driehoeksoverleg is de waardering van de handelingen 33 en 34 inmiddels gewijzigd in B 5.

#### **Handeling 40: Het opstellen van een voorstel inzake het houden van voordrachten, cursussen en wetenschappelijke lezingen**

Handeling 40 was in het concept-BSD aanvankelijk met V 10 jaar gewaardeerd. De materiedeskundige vraagt zich af of de V-waardering hier terecht is. Hij is van mening dat de neerslag van handeling 40 inzicht kan geven in de maatschappelijke functie van de universiteiten.

De leden van de projectgroep IO/BSD Universiteiten delen de opvatting van de materiedeskundige. In het belang van toekomstig historisch onderzoek besluiten zij daarom aan handeling 40 de waardering B 5 toe te kennen. De overige deelnemers aan het driehoeksoverleg stemmen in met deze wijziging. Het BSD is inmiddels in deze zin aangepast.

#### **Handeling 55: Het opstellen van een verklaring inzake het toelaten van personen die niet over de vereiste vooropleiding beschikken**

De handeling is gewaardeerd met V 30 jaar. De materiedeskundige stelt dat deze verklaringen een goed inzicht kunnen geven in het inhoudelijke niveau dat van studenten wordt verwacht, en tevens in de processen van democratisering van de instroom in het hoger onderwijs. Hij bepleit daarom een terughoudend vernietigingsbeleid ten aanzien van de onder handeling 55 ressorterende neerslag.

De leden van de Projectgroep IO/BSD Universiteiten stellen dat de regelingen betreffende het Colloquium Doctum eveneens dit gewenste inzicht bieden. Om deze reden besluiten zij de waardering bij handeling 55 te handhaven. De overige deelnemers aan het driehoeksoverleg delen de opvatting van de projectgroep.

#### **Handeling 57: Het verlenen van verlof tot het volgen van enkele colleges aan een andere faculteit of universiteit**

De oorspronkelijke formulering van deze handeling luidde: 'Het verlenen van verlof tot het volgen van enkele colleges'. Op grond van deze formulering vermoedde de materiedeskundige dat handeling 57 betrekking had op groepen toehoorders die niet in de studentenbestanden voorkomen. In aansluiting op zijn opmerkingen ten aanzien van handeling 58, pleitte hij daarom hier eveneens voor bewaring van de neerslag.

De veronderstelling van de materiedeskundige over de strekking van deze handeling bleek niet geheel juist te zijn. Handeling 57 heeft geen betrekking op groepen toehoorders die niet in studentenbestanden voorkomen. Het betreft hier het verlenen van verlof aan studenten tot het volgen van enkele colleges aan een andere faculteit of universiteit. Om deze reden

besluiten de leden van de projectgroep de waardering van handeling 57 (V 30 jaar) te handhaven maar de formulering van de handeling in de hierboven vermelde zin te wijzigen.

### **Handeling 58: Het inschrijven van studenten**

Evenals de gelijksoortige handeling in het BSD Universiteiten voor de periode vanaf 1986 was deze handeling 58 gewaardeerd met V 30 jaar.

Tegen dit voorgenomen waarderingsvoorstel protesteerde de materiedeskundige. In zijn aanvankelijke schriftelijke reactie op het concept-BSD stelde hij dat de vernietiging van deze gegevens het toekomstig historisch onderzoek en het inzicht in de maatschappelijke processen van cultuurverwerving en cultuurspreiding onherstelbare schade zou toebrengen. De materiedeskundige betoogde dat dit tot de nauwelijks voorstelbare situatie zou leiden dat het over dertig jaar niet meer mogelijk is om inzicht te krijgen in de rol van het hoger onderwijs in de samenleving, aangezien de koppeling tussen het bestel en de maatschappelijke functies daarvan niet meer zou kunnen worden achterhaald. Dit zou in flagrante tegenstelling zijn tot de documentatie over vroeger eeuwen, aldus de heer Frijhoff.

Tenslotte wees de materiedeskundige erop dat naar aanleiding van zijn eerdere advies inzake het BSD Universiteiten vanaf 1986 besloten was om de examenregisters van vernietiging uit te zonderen (zie handeling 48 in dit BSD). Naar zijn mening was het daarom logisch om hetzelfde te doen met de inschrijvingsregisters ongeacht hun vorm.

Tijdens een bijeenkomst in januari 2004 hebben de leden van de Projectgroep IO/BSD Universiteiten de opmerkingen van de materiedeskundige ten aanzien van de voorgestelde waardering bij handeling 58 uitvoerig besproken. Hierbij werd onder meer geconstateerd dat in alle vijf voorgaande vernietigings- dan wel selectielijsten voor de universiteiten (respectievelijk vastgesteld in 1968, 1985, 1994, 1999 en 2001) de onder de studentenadministratie ressorterende gegevens ter vernietiging waren bestemd. Het gevolg hiervan is dat inmiddels veel van deze archiefbescheiden uit de periode 1945-1986, waarop deze lijst betrekking heeft, reeds vernietigd zijn. De vraag in hoeverre het nog resterende materiaal als representatief kan gelden, dient daarom negatief beantwoord te worden.

Op grond van hun kennis van de inschrijfformulieren stelden verschillende leden van de projectgroep dat deze nauwelijks de door de materiedeskundig genoemde informatie bevat (zie bijlage). Zij wezen er daarnaast op dat verschillende gegevens die de materiedeskundige relevant acht voor wetenschappelijk onderzoek eveneens opgenomen zijn in de examenregisters en de promotieregisters die reeds worden bewaard.

Om alle twijfel weg te nemen besloot de projectgroep evenwel een steekproef uit te voeren van de neerslag onder handeling 58 ten einde tot een zo onderbouwd mogelijk waarderingsvoorstel te komen. De steekproef is uitgevoerd bij de Universiteit van Leiden en de Erasmusuniversiteit. Verschillende kopieën van de inschrijvingen zijn op 5 februari 2004 voorgelegd aan leden van de projectgroep en de heer Frijhoff.

Mede op basis van de twee gehouden steekproeven zijn de leden van de projectgroep uiteindelijk tot de conclusie gekomen dat de informatie die de meeste inschrijfformulieren bevatten geen B-waardering rechtvaardigen. Door de eerdere vernietiging kunnen de resterende archiefbescheiden niet als representatief worden beschouwd. Om het belang van het belang van wetenschappelijk onderzoek te waarborgen zijn de betrokken zorgdragers bereid om een ruime vernietigingstermijn van 100 jaar aan betreffende neerslag toe te kennen. Hierdoor wordt enerzijds de mogelijkheid van wetenschappelijk onderzoek binnen een bepaalde periode gewaarborgd, terwijl anderzijds het Nationaal Archief en RHC's niet

worden belast met de bewaring van incomplete archievenbestanden waarvan de informatiewaarde gering is.

Op basis van het uitzonderingscriterium kunnen de inschrijfformulieren die wel de door de materiedeskundige genoemde informatie bevatten van vernietiging uitgezonderd worden.

Met uitzondering van de materiedeskundige hebben de overige deelnemers aan het driehoeksoverleg zich akkoord verklaard met het waarderingsvoorstel V 100 jaar.

Naar aanleiding van de opmerkingen van de materiedeskundige, stelt de secretaris van de Werkgroep Selectielijst van de PAZU dat veel gegevens omtrent studenten die de heer Frijhoff noodzakelijk acht voor wetenschappelijk onderzoek zijn opgenomen in het Centraal Register Inschrijving Studenten Hoger Onderwijs (zie bijlage). Dit register bestaat sinds 1981. In het BSD Wetenschappelijk Onderwijs voor de Rijksoverheid zijn een aantal handelingen m.b.t. dit register opgenomen (nrs. 427 en 429). De in dit centraal register opgenomen gegevens worden gedurende een periode van vijftig jaar bewaard. Hierna worden zij uit het register verwijderd. Indien een geregistreerd persoon is overleden worden zijn gegevens na twee jaar verwijderd.

Naar aanleiding van deze informatie stelt de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris stelt voor om de Werkgroep Persoonsdossiers hiervan op de hoogte te stellen. Deze werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het ING en Nationaal Archief. De werkgroep kan onderzoeken of dit register op grond van het wetenschappelijk onderzoek mogelijkerwijs van vernietiging kan worden uitgezonderd bij een actualisatie van het BSD Wetenschappelijk Onderwijs voor de Rijksoverheid.

In zijn schriftelijke reactie op het verslag tekende de heer Frijhoff op 17 november 2004 mede namens de leden van de Werkgroep Universiteitsgeschiedenis nogmaals bezwaar aan tegen de voorgestelde vernietigingstermijn van 100 jaar bij handeling 58. Omwille van het maatschappelijk belang van historisch onderzoek naar de sociaal-culturele en wetenschappelijke ontwikkeling van Nederland als kennisland, in het bijzonder de spreiding, penetratie en democratisering van het hoger onderwijs in de betrokken periode, pleitte de Werkgroep ervoor om de neerslag van deze handeling van vernietiging uit te zonderen.

In zijn antwoord stelt de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris dat het maatschappelijk belang van het voornoemde historische onderzoek door geen van de deelnemers aan het driehoeksoverleg wordt betwijfeld. Gezien de informatiewaarde van de nog resterende neerslag van handeling 58, is het echter de vraag op welke wijze deze archiefbescheiden een bijdrage kunnen leveren aan dit onderzoek. Om deze reden wordt vooralsnog het oorspronkelijke waarderingsvoorstel gehandhaafd waarbij de mogelijkheid blijft bestaan om archiefbescheiden die wel de door de materiedeskundige genoemde gegevens bevatten van vernietiging uit te zonderen.

#### **Handeling 69: Het handhaven van de tucht onder de studenten en handeling 71: Het besluiten op aanhangig gemaakte zaken door de rector magnificus in het kader van de tucht onder studenten**

Beide handelingen waren aanvankelijk in het concept-BSD met V 10 jaar gewaardeerd. De materiedeskundige wijst erop dat het bij het handhaven van tucht op een veelheid van aspecten betrekking kan hebben. Het kan hierbij om politiek getinte zaken gaan, zoals bijvoorbeeld de linkse studentenbeweging in de jaren '60, maar ook om aangelegenheden als ontgroeningen. De materiedeskundige acht de neerslag van deze handeling van wezenlijk

belang voor de documentatie van en het inzicht in de rol van de studenten in universiteit en samenleving. Hij stelt daarom voor om deze neerslag voor bewaring te bestemmen.

De leden van de projectgroep IO/BSD Universiteiten 1945-1986 stellen zich op hetzelfde standpunt als de materiedeskundige. In het belang van toekomstig onderzoek doen zij het voorstel om deze handeling met B 5 te waarderen. De overige deelnemers aan het driehoeksoverleg stemmen hier mee in. De waardering van handeling 67 is inmiddels gewijzigd in B5.

**Handeling 75: Het opstellen van een voorstel inzake het toekennen van studiebeurzen, van toelagen voor het ondernemen van buitenlandse studiereizen, alsmede een tegemoetkoming in de kosten voor de vervaardiging van een proefschrift of het verrichten van onderzoek**

Het waarderingsvoorstel bij deze handeling was aanvankelijk: V 2 of 7 jaar na toewijzing.

De materiedeskundige vraagt zich af of deze waardering in alle gevallen terecht zal zijn. In zijn reactie stelt hij dat het hier gaat om voorzieningen die de praktijk van het wetenschappelijk onderzoek en onderwijs documenteren en inzicht geven in de ontwikkeling van internationale betrekkingen op wetenschapsgebied. In een aantal gevallen zal het hier gaan om wetenschappers van grote reputatie. De materiedeskundige bepleit daarom hier grote terughoudendheid met vernietiging van neerslag.

De leden van de projectgroep stellen dat in het geval van de wetenschappers van grote reputatie altijd de mogelijkheid bestaat om bepaalde archiefbescheiden van vernietiging uit te zonderen op grond van het uitzonderingscriterium. Zij stellen daarom voor om de V-waardering hier te handhaven. Conform de financiële verantwoordingsplicht wordt de vernietigingstermijn gesteld op 7 jaar. De waardering van handeling 75 is inmiddels aangepast.

**Handeling 96: Het aanwijzen van leden van het bestuur van een interuniversitair instituut, handeling 97: Het aanwijzen van leden voor de wetenschappelijke raad van een interuniversitair instituut en handeling 98: Het benoemen van docenten bij een interuniversitair instituut**

De handelingen 96 en 97 zijn gewaardeerd met V 5 jaar na beëindiging taken en handeling 98 is gewaardeerd met V 10 jaar na ontslag.

De materiedeskundige stelt dat het hem niet duidelijk is of de Interuniversitaire Instituten een eigen archief hebben of dat deze gegevens op een andere plaats worden bewaard. Wanneer dit niet het geval is bepleit hij terughoudendheid bij de vernietiging van de neerslag van deze handelingen. De materiedeskundige vreest dat deze instituten anders uit het historische zicht verdwijnen.

De leden van de Projectgroep IO/BSD Universiteiten 1945-1986 stellen dat gegevens over dergelijke instituten over het algemeen te vinden zullen zijn in hun jaarverslagen en/of die van participerende universitaire instellingen. Hiermee lijken de interuniversitaire instituten niet zo snel uit het historische zicht te verdwijnen. Gegevens inzake benoemingen van personeelsleden en leden van besturen worden in het algemeen voor vernietiging bestemd, tenzij hier om cultuur-historische reden anders toe wordt besloten. Bij handelingen 96, 97 en 98 is hiervoor geen reden aanwezig. Voorgesteld wordt daarom om de oorspronkelijke waarderings van deze handeling te handhaven. De overige deelnemers van het driehoeksoverleg stemmen hiermee in.

**Handeling 100: Het aanwijzen van een (plaatsvervangend) lid van het bestuur van het orgaan voor postacademisch onderwijs**

Deze handeling is gewaardeerd met V 5 jaar na beëindiging taken. De materiedeskundige stelt hierbij dezelfde vraag als bij de handelingen 96-98. Aansluitend stelt hij dat bestuursleden van organen van postacademisch onderwijs vaak worden gerekruteerd uit het beroepenveld. Voor het onderzoek naar de verwevenheid van universiteit en samenleving is het belangrijk hun identiteit te kennen, aldus de materiedeskundige, temeer daar later beleid zich daar vaak op die banden beroept.

De leden van de projectgroep betogen dat de identiteit van deze bestuursleden van organen van postacademisch onderwijs ook uit andere bronnen valt te herleiden (bijvoorbeeld de verslagen van deze organen). Zij achten het daarom niet nodig de waardering van deze handelingen te wijzigen. De overige deelnemers van het driehoeksoverleg stellen zich op hetzelfde standpunt.

#### **Handeling 171: Het benoemen van de decaan van de (sub)faculteit**

De handeling was gewaardeerd met V 5 jaar na beëindiging taken. De materiedeskundige maakte hiertegen bezwaar. Hij stelde dat de decaan verantwoordelijk is voor het (sub)facultair beleid. Op grond van zijn eigen ervaringen (de heer Frijhoff was in het verleden decaan aan de Erasmus universiteit tijdens een crisissituatie en gedurende een reorganisatie) stelt hij nadrukkelijk dat de persoon van de decaan wel degelijk invloed heeft op het gevoerde beleid binnen de universiteiten.

De argumenten van de materiedeskundige vormen geen aanleiding om de waardering van deze handeling te wijzigen. De werkgroep stelt dat de gegevens omtrent het functioneren van de decaan niet in het benoemingsbesluit en de daar voorafgaande neerslag zijn terug te vinden.

#### **Handeling 194: Het opmaken van een aanbeveling aan de betrokken minister voor de benoeming van hoogleraren en lectoren en handeling 195: Het opstellen van een aanbeveling aan het stichtingsbestuur omtrent de benoeming van hoogleraren en lectoren**

Handeling 194 is gewaardeerd met B 5 en handeling 195 is gewaardeerd met V 5 jaar. De materiedeskundige merkt op dat de reden voor deze verschillende waardering hem onduidelijk is. De handelingen komen hem als vrijwel identiek voor.

Aanvankelijk was bij handeling 195 voor een V-waardering gekozen omdat het benoemingsbesluit door het stichtingsbestuur zelf wordt genomen en het dossier tot de neerslag van die handeling (nr. 198) behoort.

De Projectgroep IO/BSD Universiteiten stelt dat het bij de huidige waardering van handeling 195 geen garantie is dat alle gegevens voorafgaande aan de aanbeveling bewaard blijven. Om een reconstructie van de totstandkoming van de aanbeveling mogelijk te maken stellen zij voor om deze handeling te waarderen met B 5. De overige deelnemers van driehoeksoverleg verklaren zich akkoord met deze wijziging. De waardering van handeling 195 is inmiddels gewijzigd.

#### **Handeling 218: Het adviseren van bestuursorganen over bibliothecaire aangelegenheden (actor: Bibliotheekcommissie)**

Deze handeling was aanvankelijk met V 5 jaar gewaardeerd.

De materiedeskundige stelt dat Adviezen van bibliotheekcommissies over heel verschillende zaken kunnen gaan: van bibliotheektechnisch tot wetenschapsinhoudelijk. In dat laatste geval zou deze bron behouden moeten blijven voor het cultuurhistorisch onderzoek omdat ze



documenteert hoe de wetenschap en het boekbedrijf op elkaar aansluiten. Om deze reden bepleit de materiedeskundige de bewaring van deze adviezen.

De leden van de projectgroep stellen zich op hetzelfde standpunt. Om deze reden stellen zij voor om de waardering van handelingen 218 te wijzigen in: V 5 jaar m.u.v. wetenschapsinhoudelijke adviezen ( B 5). De overige deelnemers aan het driehoeksoverleg stemmen in met dit voorstel. De waardering van handeling 218 is inmiddels aangepast.

Ten aanzien van de overige handelingen en de waarderingen zijn door de deelnemers van het driehoeksoverleg geen opmerkingen gemaakt.

## Bijlage 1

### Vergelijking Frijhoff - CRIHO

	Brief Frijhoff 16-2-2004		Regeling CRIHO 1996
1a	Voornamen en naam van de student		
1b	Geboorteplaats		
1c	Geboortedatum		
1d	Studieadres	1c	Adres: straat, huisnummer, postcode en woonplaats van de student op het tijdstip van eerste inschrijving in het hoger onderwijs
1e	Nationaliteit	3a	De nationaliteit van de student
2a	Vooropleiding	1d	De vooropleiding: de laatst genoten vooropleiding (diploma) die toegang geeft tot het hoger onderwijs met vermelding van het tijdstip waarop dat diploma is behaald
2b	Jaar van eerste inschrijving	2d	Het eerste jaar van inschrijving aan een instelling voor hoger beroepsonderwijs respectievelijk wetenschappelijk onderwijs
		2e	Het eerste jaar van inschrijving aan de desbetreffende instelling(en)
2c	Jaren van volgende inschrijving (dwz de studieduur)	1i	Inschrijvingsjaar en tijdvak van inschrijving, waarbij 1 oktober geacht wordt te worden gerekend tot maand 09
2d	Faculteit en/of opleiding waarbij ingeschreven, plus eventuele wijzigingen	1f	De opleiding(en)
2 <sup>e</sup>	Soort inschrijving (vol-, deeltijds)	1h	Voltijdse, deeltijdse inschrijving
2f	Betaalde collegegelden dan wel vrijstelling van collegegeld, c.q. aard of hoogte van de studiefinanciering		
2g	Aard en datum van de examens (kandidaats, doctoraal, promotie), naam promotor en titel proefschrift (dwz alle stappen van het studiecurriculum)	1g	Opleidingsfase: propedeutische fase, postpropedeutische fase of tweede fase
		2f	De afsluitende examens van opleidingen in het aan de peildatum voorafgaande studiejaar
3a	Beroep van de vader		
3b	Vakantieadres of huisadres (dwz in feite woonadres van de ouders)	3c	De regionale herkomst van de student
4a	Naam echtgenoot		
4b	Religie		

Uit: brief Frijhoff 16-2-2004:

gegevens over de identiteit van de persoon (personalia):

voornamen en naam van de student

geboorteplaats

geboortedatum

studieadres

nationaliteit (Rotterdam vanaf 1972)

gegevens over de studierichting en het studiepatroon:

vooropleiding (c.q. overgelegd getuigschrift van bekwaamheid)

jaar van eerste inschrijving

jaren van volgende inschrijving (dwz de studieduur)

faculteit en/of opleiding waarbij ingeschreven, plus eventuele wijzigingen

soort inschrijving (vol-, deeltijds: Rotterdam vanaf 1972)

betaalde collegegelden dan wel vrijstelling van collegegeld, c.q. aard of hoogte van de studiefinanciering

aard en datum van de examens (kandidaats, doctoraal, promotie), naam promotor en titel

proefschrift (dwz alle stappen van het studiecurriculum)

gegevens over de maatschappelijke situatie van de ouders

beroep van de vader (Rotterdam tot 1956/57)

vakantieadres of huisadres (dwz in feite woonadres van de ouders)

gegevens over de maatschappelijke situatie van de student

naam echtgenoot (Rotterdam vanaf 1972)

religie (Rotterdam tot 1972)

Uit: Regeling CRI-HO 1996

Bijlage

Artikel 1. Inschrijvingsgegevens

De inschrijvingsgegevens, bedoeld in artikel 2, onderdeel a, van de regeling zijn:

a. het OCenW-correspondentienummer;

b. het registratienummer bij de instelling(en);

c. adres: straat, huisnummer, postcode en woonplaats van de student en extraneus op het tijdstip van eerste inschrijving in het hoger onderwijs;

d. de vooropleiding: de laatst genoten vooropleiding (diploma) die toegang geeft tot het hoger onderwijs met vermelding van het tijdstip waarop dat diploma is behaald;

e. de inschrijvingsvorm: student en extraneus;

f. de opleiding(en);

g. opleidingsfase: propedeutische fase, postpropedeutische fase of tweede fase;

h. voltijdse, deeltijdse inschrijving;

i. inschrijvingsjaar en tijdvak van inschrijving, waarbij 1 oktober geacht wordt te worden gerekend tot maand 09;

j. de beslissing van het instellingsbestuur omtrent beëindiging van de inschrijving op grond van afstuderen dan wel op grond van ziekte of bijzondere familieomstandigheden;

k. de beslissing van het instellingsbestuur omtrent de uitschrijving in het eerste jaar van inschrijving voor de propedeutische fase van een opleiding en de uitschrijving in verband met stages en wachttijden voor co-assistentenschappen;

l. de beslissing van het instellingsbestuur omtrent de uitschrijving op andere gronden dan die genoemd in de onderdelen j en k;

m. in voorkomende gevallen de datum van overlijden.

Artikel 2. Overige gegevens voor de bekostiging

De overige gegevens voor de bekostiging, bedoeld in artikel 2, onderdeel b, van de regeling zijn:

- a. de instelling(en);
- b. in geval van inschrijving aan meer dan een instelling: de instelling van eerste inschrijving van de student;
- c. in geval van inschrijving aan meer dan een opleiding bij een instelling: de opleiding van eerste inschrijving van de student;
- d. het eerste jaar van inschrijving aan een instelling voor hoger beroepsonderwijs respectievelijk wetenschappelijk onderwijs;
- e. het eerste jaar van inschrijving aan de desbetreffende instelling(en);
- f. de afsluitende examens van opleidingen in het aan de peildatum voorafgaande studiejaar.

#### Artikel 3. De planningsgegevens

De planningsgegevens, bedoeld in artikel 2, onderdeel c, van de regeling zijn:

- a. de nationaliteit van de student en extraneus;
- b. het geboorteland van de student en extraneus, geboorteland vader en geboorteland moeder;
- c. de regionale herkomst van de student en extraneus.